

نقش واسطه‌ای پرخاشگری در رابطه تعلل‌ورزی با اعتیاد به اینترنت در نوجوانان

اکرم بهمنی^۱، مریم مهدی‌پور*^۲

چکیده

مقدمه: عدم تحمل ناکامی نقش مرکزی در تعلل‌ورزی دارد که پرخاشگری را منجر می‌شود. دانش‌آموزانی که درگیر اعتیاد به اینترنت هستند، به احتمال بیش‌تری گرایش به رفتارهای تعلل‌ورزانه دارند. هدف پژوهش حاضر تعیین نقش واسطه‌ای پرخاشگری در رابطه تعلل‌ورزی با اعتیاد به اینترنت در نوجوانان بود.

روش پژوهش: روش پژوهش توصیفی از نوع همبستگی و جامعه آماری پژوهش حاضر شامل نوجوانان سنین مقطع متوسطه در مراکز فرهنگی، آموزشی، ورزشی و تفریحی در نیمسال تحصیلی دوم ۹۶-۱۳۹۵ شهر تهران بود که از میان آن‌ها ۲۵۰ نفر به روش نمونه‌برداری در دسترس و داوطلبانه انتخاب شدند. ابزار پژوهش شامل آزمون اعتیاد به اینترنت یانگ، مقیاس پرخاشگری باس و پری، مقیاس تعلل‌ورزی تاکن بود. داده‌ها با استفاده از روش مدل‌یابی معادلات ساختاری تحلیل شدند.

یافته‌ها: نتایج پژوهش حاضر نشان داد ضریب مسیر کل بین تعلل‌ورزی و اعتیاد به اینترنت مثبت و در سطح ۰/۰۱ معنادار است ($\beta=0/518, P<0/01$) و پرخاشگری بدنی ($\beta=0/275, P<0/01$) و پرخاشگری کلامی ($\beta=0/687, P<0/01$) ضریب مسیر بین پرخاشگری کلامی و پرخاشگری بدنی ($\beta=0/518, P<0/01$) با اعتیاد به اینترنت مثبت و در سطح ۰/۰۱ معنادار است. ضریب مسیر بین تعلل‌ورزی و پرخاشگری کلامی ($\beta=0/673, P<0/01$) و تعلل‌ورزی و پرخاشگری بدنی ($\beta=0/702, P<0/01$) مثبت و در سطح ۰/۰۱ معنادار است. ضریب مسیر غیر مستقیم بین تعلل-ورزی و اعتیاد به اینترنت مثبت و در سطح ۰/۰۱ معنادار است ($\beta=0/548, P<0/01$).

نتیجه‌گیری: با افزایش تعلل‌ورزی و سرخوردگی پرخاشگری ظاهر می‌شود. اینترنت احتمالاً عرصه را به‌ویژه برای نوجوانان با گرایش‌های پرخاشگرانه برای پرورش، هویت ایده آل خود در جبران نواقص خود در دنیای واقعی فراهم می‌کند.

کلیدواژه: اعتیاد به اینترنت " پرخاشگری " تعلل‌ورزی " نوجوانان

تاریخ پذیرش نهایی: ۱۳۹۷/۷/۲۰

تاریخ دریافت: ۱۳۹۷/۴/۲۴

استناد: اکرم بهمنی، مریم مهدی‌پور. نقش واسطه‌ای پرخاشگری در رابطه تعلل‌ورزی با اعتیاد به اینترنت در نوجوانان. فصلنامه خانواده و

بهداشت، ۱۳۹۷؛ ۸(۲): ۸۷-۱۰۲

^۱ روان‌شناسی شخصیت، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ورامین، تهران، ایران.

^۲ نویسنده مسئول، روان‌شناسی بالینی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد زنجان، زنجان، ایران، Maryamp59@gmail.com

مقدمه:

با گذر زمان هر نسلی بیش‌تر با اینترنت آشنا می‌شود و بیش‌تر بدان وابسته خواهد بود. قرار گرفتن در معرض بیش‌تر اینترنت ممکن است احتمال استفاده مرضی از اینترنت و بروز اعتیاد به اینترنت را افزایش دهد (۱). پژوهش‌ها در مورد اعتیاد به اینترنت به‌طور گسترده در سال‌های اخیر افزایش یافته است چرا که استفاده از اینترنت بخشی از زندگی روزمره بسیاری از افراد در قرن بیست و یکم است (۲). اعتیاد به اینترنت^۱ الگوی ناسازگارانه استفاده از اینترنت است که به اختلال یا آشفتگی قابل توجهی منجر می‌شود (۳). استفاده بیش از حد از اینترنت ممکن است رشد بیولوژیکی، فیزیولوژیکی، روانی و اجتماعی کاربران را به شیوه‌ای منفی تحت تاثیر قرار دهد. امروزه، در نتیجه محبوبیت از بازی‌های رایانه در میان کودکان و نوجوانان به‌عنوان فعالیتی که برای آن وقت صرف می‌کنند، اعتیاد به اینترنت به یکی از مهم‌ترین مسائل روز تبدیل شده است (۴). نوجوانان گروهی پر خطر برای اعتیاد به اینترنت‌اند. در دو دهه گذشته، نرخ شیوع بالای اعتیاد به اینترنت در کودکان و نوجوانان و همایندی رفتارهای اعتیادآور اینترنتی با مشکلات جسمی و روان‌شناختی به‌طور مداوم گزارش شده است (۵، ۶). اعتیاد به اینترنت به‌ویژه در نوجوانان با جنس و ویژگی‌های فردی و اجتماعی همبسته است (۷، ۸).

یکی دیگر از مشکلات دوره نوجوانی پرخاشگری^۲ است. پرخاشگری در نوجوانان و به‌طور عمده پرخاشگری جسمانی از مشکلات جدی سلامت روانی است که تأثیرات منفی بسیاری بر قربانی و جامعه دارد (۹، ۱۰). پرخاشگری اقدام عمدی به منظور ایجاد آسیب و صدمه در دیگران تعریف شده است (۱۱). پژوهش‌ها نشان داده‌اند نوجوانان و بزرگسالان وابسته به اینترنت نشانه‌های روان‌پزشکی بیش‌تری از جمله خصومت، خشم، و پرخاشگری دارند (۱۲-۱۴). در پژوهش هیو و سان (۱۵) افسردگی، اضطراب، و پرخاشگری واسطه رابطه بین سوء مصرف الکل در والدین و اعتیاد به اینترنت در نوجوانان پسر بود و در پژوهش کیم (۱۶) نوجوانان پسری که به شدت به اینترنت وابسته بودند نسبت به دختران در پرخاشگری نمره‌های بالاتری را کسب کردند.

هرگاه کسی در تلاش برای دستیابی به هدفی ناکام بماند، سایق پرخاشگری فعال می‌شود و این به نوبه خود رفتاری را برای آسیب زدن به خود یا منبع ناکامی بر می‌انگیزد (۱۷). این طور پیشنهاد شده که عدم تحمل ناکامی نقش مرکزی در تعلل‌ورزی^۳ دارد (۱۸). در ادبیات پژوهشی تعاریف متنوعی از صفت تعلل‌ورزی شده است اما همه تعاریف تأخیر یا تعویق انداختن یک تکلیف یا هدف را شامل می‌شوند. صفت تعلل‌ورزی تمایل برای به تعویق انداختن آن‌چه که برای رسیدن به یک هدف ضروری است، تعریف شده است (۱۹). تعلل‌ورزی سبب مشکلات بسیاری از جمله کاهش کیفیت کار، عجله در انجام کارهای به تأخیر افتاده، فشار عصبی، عصبانیت، پرخاشگری و ... می‌شود (۲۰، ۲۱). نتایج تحلیل واریانس چندمتغیری در پژوهش کیامرثی و آریاپوران (۲۲) نشان داد که تعلل‌ورزی تحصیلی در دانش‌آموزان معتاد به اینترنت و دانش‌آموزان در معرض اعتیاد به اینترنت بیشتر از دانش‌آموزان بدون اعتیاد به اینترنت بوده است؛ همچنین پرخاشگری در دانش‌آموزان معتاد به اینترنت بیش‌تر از دانش‌آموزان بدون اعتیاد به اینترنت بوده است

بسیاری از سازه‌های تأثیرگذار بر افت تحصیلی دانشجویان همچون تعلل‌ورزی تحصیلی، از طریق اعتیاد به اینترنت قابل پیش‌بینی است. در واقع دانشجویان و دانش‌آموزانی که درگیر اعتیاد به اینترنت هستند، به احتمال بیش‌تری گرایش به رفتارهای تعلل‌ورزانه دارند و به همین دلیل نیز عملکرد ضعیفی در زمینه تحصیلی از خود نشان می‌دهند (۲۳). اعتیاد به اینترنت به معنای استفاده بیش از حد یا نامعقول و بیمارگونه از اینترنت است که پیامدهای اجتماعی از جمله تاثیر بر سلامت عمومی را به دنبال دارد. از نقطه نظر عملی اعتیاد به اینترنت به دلیل پیامدهای اجتماعی، روان‌شناختی و عاطفی با توانایی تأثیرگذاری بر زندگی شغلی و

1. internet addiction

2. aggression

3. procrastination

سبک زندگی مرتبط است. افراد در این حالت ساعت‌ها و روزها وقت خود را صرف ارتباط درون شبکه‌ای کرده و توان قطع ارتباط و ترک کامپیوترشان را نداشته، کم می‌خوانند، کم می‌خورند، از روابط اجتماعی و خانوادگی خود کناره‌گیری کرده و در نهایت فعالیت‌های زندگی واقعی و روابط اجتماعی آنان مختل می‌گردد (۲۴).

بنابراین با توجه به مشکلاتی که افراد درگیر در اعتیاد به اینترنت جهت طراحی مداخلات و برنامه‌های پیشگیری کننده، شناسایی دلایل اعتیاد به اینترنت از مجله ضروریات پژوهش حاضر است. با مروری بر ادبیات پژوهشی به نظر می‌رسد از سویی متغیرهایی مانند پرخاشگری و تعلق‌ورزی پیش‌بینی کننده اعتیاد به اینترنت هستند و از سوی دیگر تعلق‌ورزی در نتیجه ناتوانی در تحمل ناکامی پیش‌بینی کننده پرخاشگری است. از این رو می‌توان مدلی طراحی کرد که در آن تعلق‌ورزی از طریق پرخاشگری اعتیاد به اینترنت را پیش‌بینی می‌کند. بنابراین سوال اصلی پژوهش خواهد بود که پرخاشگری رابطه بین تعلق‌ورزی و اعتیاد به اینترنت را در نوجوانان میانجی‌گری می‌کند؟

روش پژوهش:

روش پژوهش توصیفی و از نوع همبستگی و جامعه آماری این پژوهش شامل همه نوجوانان مقطع متوسطه در مراکز فرهنگی، آموزشی، ورزشی و تفریحی در نیمسال تحصیلی دوم ۹۶-۱۳۹۵ شهر تهران بود. با توجه به این که حجم نمونه یکی از ارکان اصلی هر پژوهش محسوب می‌شود و تأثیر تعیین کننده‌ای بر نتایج پژوهش دارد، لازم است تا حجم نمونه پژوهش حاضر با توجه به روش تحلیل داده‌ها بیشتر مورد توجه قرار گیرد. از آنجا که حجم نمونه در مدل‌های ساده زیر ۱۰۰، در مدل‌های کمی پیچیده بین ۱۰۰ تا ۲۰۰ نفر و در مدل‌های پیچیده بالای ۲۰۰ نفر پیشنهاد شده است (۲۵) و با توجه به تعداد متغیرهای مورد بررسی، پژوهش حاضر از نوع مدل‌های کمی پیچیده به حساب می‌آید و با در نظر گرفتن احتمال ریزش نمونه، نمونه آماری این پژوهش شامل ۲۵۰ نفر دانش‌آموز بود که به روش نمونه‌برداری در دسترس و داوطلبانه انتخاب شدند.

۱. **آزمون اعتیاد به اینترنت!** این ابزار خودگزارش‌دهی توسط یانگ ساخته شده و شامل ۲۰ سوال است که در یک طیف لیکرت (از «به‌ندرت = ۱» تا «همیشه = ۵») ارزیابی می‌کند (۲۶). ویدیانتو و مک مورام (۲۷) در بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی این مقیاس به شش عامل «برجستگی»، «استفاده مفرط از اینترنت»، «غفلت از کار»، «انتظار»، «عدم کنترل»، و «غفلت از زندگی اجتماعی» دست یافتند و ضریب آلفای کرونباخ ۰/۵۴ تا ۰/۸۲ را برای خرده‌مقیاس‌ها و همبستگی ۰/۶۲ تا ۰/۲۲ همه خرده-مقیاس‌ها با یکدیگر را به عنوان شاخصی از روایی همگرایی این پرسش‌نامه گزارش کردند. در ایران در هنجاریابی این ابزار پنج عامل مشکلات اجتماعی، تأثیر بر عملکرد، فقدان کنترل، استفاده مرضی از چت روم، و بی‌توجهی به وظایف شغلی و تحصیلی را استخراج شده و ضریب بازآزمایی ۰/۸۲ و ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۸ و روایی محتوایی و همگرایی قابل قبولی را گزارش کرده‌اند (۲۸). در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۵ به‌دست آمد.

۲. **مقیاس پرخاشگری!** مقیاس پرخاشگری باس و پری یک ابزار خودگزارش‌دهی شامل ۲۹ سوال است که ۴ خرده مقیاس پرخاشگری بدنی (۲، ۵، ۸، ۱۱، ۱۳، ۱۶، ۲۲، ۲۵، ۲۹)، پرخاشگری کلامی (۴، ۶، ۱۴، ۲۱، ۲۷)، خشم (۱، ۹، ۱۲، ۱۸، ۱۹، ۲۳، ۲۸) و خصومت (۳، ۷، ۱۰، ۱۵، ۱۷، ۲۰، ۲۴، ۲۶) را در یک طیف لیکرت از «۱=اصلاً شبیه من نیست» تا «۵=کاملاً شبیه من است» مورد ارزیابی قرار می‌دهد. عبارت‌های ۹ و ۱۶ به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند (۲۹). برای این ابزار ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۲، ۰/۸۱، ۰/۸۳ و ۰/۸۰ را برای خرده مقیاس‌های پرخاشگری بدنی، پرخاشگری کلامی، خشم و خصومت و روایی

1. Internet Addiction Test

2. aggression questionnaire

مطلوبی را گزارش کرده‌اند (۲۹). در ایران در یک بررسی مقطعی دانشجویان ۱۸ تا ۲۲ ساله به کمک تحلیل عاملی، چهار عامل رفتاری خشم، پرخاشگری بدنی و کلامی، رنجیدگی، و بدگمانی از آن استخراج شده و برای این ابزار ضرایب آلفای کرونباخ را برای چهار عامل رفتاری خشم، پرخاشگری بدنی و کلامی، رنجیدگی، و بدگمانی به ترتیب ۰/۸۳، ۰/۷۹، ۰/۷۷ و ۰/۷۰ گزارش شده است (۳۰). در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ برای پرخاشگری کلامی و بدنی به ترتیب ۰/۸۹ و ۰/۹۱ به دست آمد.

۳. مقیاس تعلل‌ورزی^۱. مقیاس تعلل‌ورزی تاکنمن شامل ۱۶ عبارت است که در یک طیف لیکرت از «اصلاً در مورد من صحیح نیست» تا «کاملاً در مورد من صحیح است»=۴ نمره‌گذاری می‌شود (۳۱). برای این ابزار ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۶ و همبستگی معناداری با مقیاس خودکارآمدی عمومی^۲ شرر^۳ و همکاران ۱۹۸۲ و عملکرد خودانگیخته^۴ گزارش شده است (۳۱). در پژوهش حاضر ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۱ به دست آمد.

پس از مراجعه به مراکز و ارائه توضیحات یکسانی درباره اهداف پژوهش به نوجوانانی که در این مراکز حضور داشتند و با اعلام رضایت این دانش‌آموزان وارد پژوهش شدند. دانش‌آموزان به صورت فردی در محوطه‌ها پرسشنامه‌ها را تکمیل کردند. در این پژوهش ملاحظات اخلاقی شامل اخذ رضایت آگاهانه، تضمین حریم خصوصی، و رازداری رعایت شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها در دو بخش آمار توصیفی و استنباطی صورت گرفت: بخش آمار توصیفی شامل ارائه جدول‌های توزیع فراوانی و درصد گروه نمونه پژوهش، شاخص‌های گرایش مرکزی و پراکندگی داده‌ها، و رسم نمودارهای مربوط بود. در بخش آمار استنباطی در پژوهش حاضر، برای تحلیل داده‌ها از تکنیک مدلیابی معادلات ساختاری استفاده شد. به این منظور ابتدا پیش‌شرط‌های مدلیابی معادلات ساختاری ارزیابی گردید. یک مدل معادلات ساختاری کامل از دو مؤلفه تشکیل است: مدل ساختاری و مدل اندازه‌گیری. به همین دلیل لازم است پیش از پرداختن به مدل ساختاری مدل اندازه‌گیری پژوهش حاضر مورد ارزیابی قرار گیرد تا مشخص شود آیا متغیرهای مشاهده شده از توان لازم برای اندازه‌گیری متغیرهای مکنون برخوردارند یا خیر.

یافته‌ها:

در پژوهش حاضر ۱۲۸ شرکت‌کننده (۵۱/۲ درصد) پسر و ۱۲۲ شرکت‌کننده (۴۸/۸ درصد) دختر حضور داشت. در پژوهش حاضر ۵۱ نفر (۲۰/۴ درصد) از شرکت‌کنندگان ۱۴ سال، ۶۳ نفر (۲۵/۲ درصد) ۱۵ سال، ۶۴ نفر (۲۵/۶ درصد) ۱۶ سال، ۴۷ نفر (۱۸/۸ درصد) ۱۷ سال و ۲۵ نفر (۱۰ درصد) ۱۸ سال داشتند. همچنین گفتنی است که میانگین و انحراف استاندارد سن شرکت‌کنندگان به ترتیب ۱۵/۷۳ و ۱/۲۶۰ بود. میزان تحصیلات پدر ۴۰ نفر از شرکت‌کنندگان (۱۶ درصد) زیر دیپلم، ۶۵ نفر (۲۶ درصد) دیپلم، ۳۲ نفر (۱۲/۸ درصد) کاردانی، ۶۴ نفر (۲۵/۶ درصد) کارشناسی، ۲۹ نفر (۱۱/۶ درصد) کارشناسی ارشد و ۱۱ نفر (۴/۴ درصد) دکتری بود. گفتنی است که ۹ نفر از شرکت‌کنندگان میزان تحصیلات پدر را تعیین نکردند. میزان تحصیلات مادر ۴۰ نفر از شرکت‌کنندگان (۱۸/۴ درصد) زیر دیپلم، ۴۷ نفر (۲۶/۸ درصد) دیپلم، ۲۲ نفر (۸/۸ درصد) کاردانی، ۶۹ نفر (۲۷/۶ درصد) کارشناسی، ۲۴ نفر (۹/۶ درصد) کارشناسی ارشد و ۱۶ نفر (۶/۴ درصد) دکتری بود. گفتنی است که ۶ نفر از شرکت‌کنندگان میزان تحصیلات مادر را تعیین نکردند.

1. Procrastination Scale

2. general self-efficacy

3. Scherer

4. self-regulated performance

جدول ۱. میانگین، انحراف استاندارد، چولگی و کشیدگی، ضریب تحمل و تورم واریانس متغیرهای پژوهش

Table 1. Mean, standard deviation, skewness and kurtosis, coefficient of tolerance and variance inflation factor of research variables

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	چولگی	کشیدگی	ضریب تحمل	تورم واریانس
تعلم ورزشی	۴۰/۰۶	۱۲/۴۱	۰/۰۴۰	-۰/۵۹۶	۰/۴۶۴	۲/۱۵۷
پرخاشگری - کلامی	۱۴/۲۲	۶/۳۱	۰/۱۱۱	-۰/۵۷۵	۰/۴۳۱	۲/۳۲۳
پرخاشگری - بدنی	۲۷/۵۰	۱۲/۲۶	-۰/۲۲۴	-۰/۹۵۱	۰/۴۳۶	۲/۲۹۶
اعتیاد به اینترنت	۵۶/۱۱	۲۳/۹۹	۰/۱۷۷	۰/۶۹۴	متغیر ملاک	متغیر ملاک

جدول ۱ نشان می‌دهد شاخص‌های مربوط به چولگی و کشیدگی هیچ کدام از عامل‌ها از مرز ± ۲ عبور نکرده است. بنابراین می‌توان گفت که توزیع داده‌ها برای هر یک از متغیرهای پژوهش نرمال است. همچنین نتایج جدول ۱ نشان می‌دهد که مسئله همخطی بودن نیز در متغیرهای تحقیق رخ نداده است. ضریب تحمل که معادل $R^2 - ۱$ است دلالت بر نسبت واریانس استاندارد شده کلی دارد که به وسیله دیگر متغیرها تبیین نمی‌شود. ضریب تحمل $۰/۱$ یا کمتر نشان‌دهنده همخطی بودن است. عامل تورم واریانس یکی دیگر از روش‌های تشخیص همخطی بودن است که معادل $۱/(۱ - R^2)$ است و نشان‌دهنده نسبت واریانس استاندارد شده کلی به واریانس یگانه است. در پژوهش حاضر مقادیر بدست آمده از محاسبه عامل تورم واریانس و ضریب تحمل نشان داد که پدیده همخطی بودن در متغیرهای پژوهش رخ نداده است. یکی دیگر از مفروضه‌های تحلیل مدل‌یابی معادلات ساختاری، نرمال بودن توزیع چندمتغیری است، استفاده از روش «فاصله مهلنوبایس^۲» و ترسیم منحنی توزیع آن، نشان داد که ترکیب متغیرهای پیش‌بین در تبیین متغیر ملاک نرمال است.

جدول ۲. ماتریس همبستگی متغیرهای پژوهش

Table 2. Correlation matrix of research variables

متغیرهای پژوهش	۱	۲	۳	۴
۱. تعلم ورزشی	-			
۲. پرخاشگری - کلامی	۰/۳۷۳**	-		
۳. پرخاشگری - بدنی	۰/۳۰۲**	۰/۶۷۸**	-	
۴. اعتیاد به اینترنت	۰/۴۸۷**	۰/۴۱۲**	۰/۵۰۱**	-
*P < ۰/۰۵، **P < ۰/۰۱				

جدول ۲ نشان می‌دهد تعلم ورزشی به صورت مثبت و در سطح معناداری $۰/۰۱$ با اعتیاد به اینترنت همبسته ($r=۰/۴۸۷$, $p<۰/۰۱$) است. پرخاشگری کلامی ($r=۰/۴۱۲$, $p<۰/۰۱$) و بدنی ($r=۰/۵۰۱$, $p<۰/۰۱$) نیز به صورت مثبت و در سطح معناداری $۰/۰۱$ با تعلم ورزشی همبسته بودند. همچنین تعلم ورزشی با پرخاشگری کلامی ($r=۰/۳۷۳$, $p<۰/۰۱$) و بدنی ($r=۰/۳۰۲$, $p<۰/۰۱$) به صورت مثبت و در سطح معناداری $۰/۰۱$ همبسته بود.

در این پژوهش برای آزمون فرضیه‌های پژوهش از روش تحلیل مسیر استفاده شد. در این مدل چنان فرض شده است که تعلم - ورزشی هم به صورت مستقیم و هم به صورت غیر مستقیم از طریق پرخاشگری (کلامی و بدنی) اعتیاد به اینترنت را پیش‌بینی می‌کند. استفاده از روش تحلیل مسیر برای ارزیابی چگونگی برآزش مدل پژوهش با داده‌های گردآوری شده نشان داد که مدل برآزش قابل قبولی با داده‌ها ندارد. شاخص مجذور کای در سطح $۰/۰۱$ معنادار بود ($\chi^2=۴۱/۱۱۹$, $p>۰/۰۵$)، ریشه خطای میانگین

1. unique variance

2. Mahalanobis distance (D)

مجدورات تقریب^۱ (RMSEA) برابر با ۰/۴۰۱ (گفته می‌شود ریشه خطای میانگین مجدورات تقریب کوچکتر از ۰/۰۸ نشانگر برازش قابل قبول و کوچکتر از ۰/۰۵ نشانگر برازش عالی مدل با داده‌های گردآوری شده است)، شاخص نکویی برازش^۲ (GFI) برابر با ۰/۹۲۹، شاخص نکویی برازش تعدیل شده^۳ (AGFI) برابر با ۰/۲۹۳ و شاخص برازش تطبیقی^۴ (CFI) برابر با ۰/۹۳۹ بود (گفته می‌شود شاخص برازش تطبیقی بزرگتر از ۰/۹۰ نشانگر برازش قابل قبول و بزرگتر از ۰/۹۵۰ نشانگر برازش عالی مدل با داده‌های گردآوری شده است). با توجه به اهمیت بسیار زیاد شاخص RMSEA در مدل و به منظور بهبود آن، شاخص‌های اصلاح مدل ارزیابی و ملاحظه شد که با ایجاد یک کوواریانس بین دو خطای متغیرهای مشاهده شده پرخاشگری بدنی و کلامی، شاخص مزبور بهبود خواهد یافت. اما با این اصلاح درجه آزادی مدل صفر و مدل همانند می‌شد. زمانی که مدل همانند باشد، پارامترها برآورد، شاخص‌های برازندگی کامل فرض شده و بنابراین برآورد نمی‌شود. بدین ترتیب برای اجتناب از مدل همانند، رابطه مستقیم و غیرمعتادار بین تعلل‌ورزی و اعتیاد به اینترنت برابر با صفر قرار داده شد. با این عمل درجه آزادی یک واحد افزایش و با اصلاح مدل (ایجاد یک کوواریانس بین دو خطای متغیرهای مشاهده شده پرخاشگری بدنی و کلامی) یک واحد کاهش یافت. پس از اصلاح مدل، بار دیگر مدل آزمون و شاخص‌های برازندگی ارزیابی شد و ملاحظه شد که پس از اصلاح مدل برازش قابل قبولی با داده‌ها دارد (df = ۷/۰۲۰ = ۱، $\chi^2/N = ۲۵۰$ ، $\chi^2/N = ۹۹۱$ ، $GFI = ۰/۹۸۶$ ، $AGFI = ۰/۹۱۲$ و $RMSEA = ۰/۰۵۵$).

جدول ۳. ضرایب مسیر کل، مستقیم و غیرمستقیم

Table 3. Total, direct and indirect path coefficient

مسیرها	b	S.E	β	سطح معناداری
رابطه کل تعلل‌ورزی - اعتیاد به اینترنت	۱/۳۲۸	۰/۰۸۸	۰/۶۸۷	۰/۰۰۱
رابطه مستقیم تعلل‌ورزی - پرخاشگری کلامی	۰/۳۴۲	۰/۰۲۴	۰/۶۷۳	۰/۰۰۱
تعلل‌ورزی - پرخاشگری بدنی	۰/۶۹۳	۰/۰۳۹	۰/۷۰۲	۰/۰۰۱
پرخاشگری کلامی - اعتیاد به اینترنت	۱/۰۴۵	۰/۲۶۵	۰/۲۷۵	۰/۰۰۱
پرخاشگری بدنی - اعتیاد به اینترنت	۱/۰۱۳	۰/۱۵۹	۰/۵۱۸	۰/۰۰۱
رابطه غیر مستقیم تعلل‌ورزی - اعتیاد به اینترنت	۱/۰۶۰	۰/۱۰۸	۰/۵۴۸	۰/۰۰۱

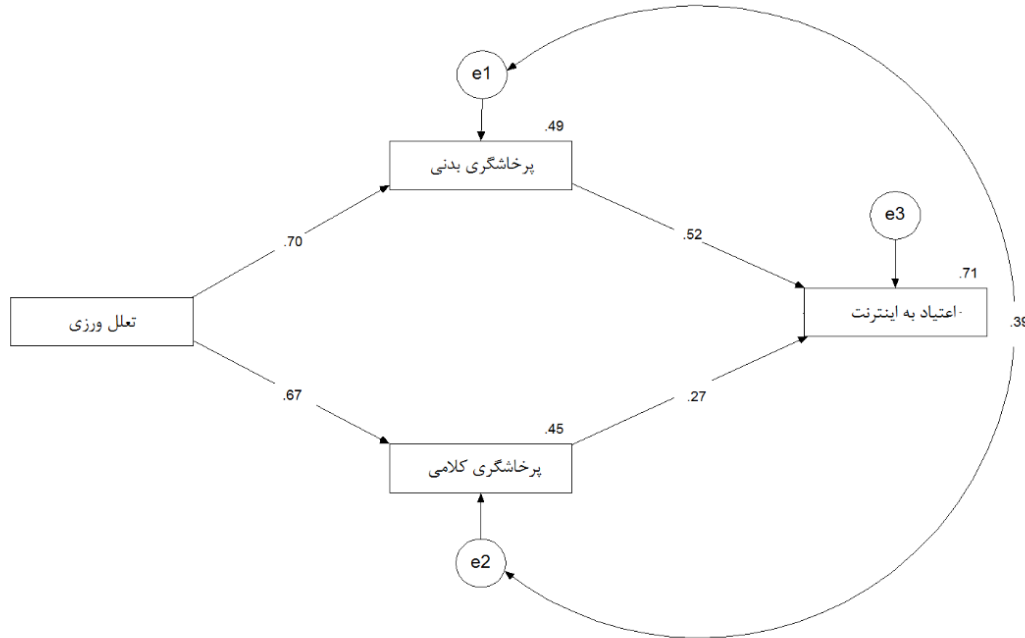
جدول ۳ نشان می‌دهد ضریب مسیر کل بین تعلل‌ورزی و اعتیاد به اینترنت مثبت و در سطح ۰/۰۱ معنادار است ($P < ۰/۰۱$)، ضریب مسیر بین پرخاشگری کلامی ($\beta = ۰/۲۷۵$ ، $P < ۰/۰۱$) و پرخاشگری بدنی ($\beta = ۰/۵۱۸$ ، $P < ۰/۰۱$) با اعتیاد به اینترنت مثبت و در سطح ۰/۰۱ معنادار است. ضریب مسیر بین تعلل‌ورزی و پرخاشگری کلامی ($\beta = ۰/۶۷۳$ ، $P < ۰/۰۱$) و تعلل‌ورزی و پرخاشگری بدنی ($\beta = ۰/۷۰۲$ ، $P < ۰/۰۱$) مثبت و در سطح ۰/۰۱ معنادار است. ضریب مسیر غیر مستقیم بین تعلل‌ورزی و اعتیاد به اینترنت مثبت و در سطح ۰/۰۱ معنادار است ($\beta = ۰/۵۴۸$ ، $P < ۰/۰۱$).

1. Root Mean Square Error of Approximation

2. Goodness of fit index

3. Adjusted Goodness of fit index

4. Comparative fit index

شکل ۱. مدل ساختاری پژوهش در تبیین رابطه بین تعلل ورزشی، ابعاد پرخاشگری و اعتیاد به اینترنت

بحث و نتیجه گیری:

نتایج پژوهش حاضر هم راستا با نتایج حاصل از پژوهش‌های آفتاب و همکاران (۱)؛ هیو و سان (۱۵)؛ کیم (۱۶)؛ کیامرثی و آریاپوران (۲۲) نشان داد پرخاشگری رابطه بین تعلل ورزشی و اعتیاد به اینترنت به صورت مثبت و معنادار میانجی‌گری می‌کند. در تبیین این یافته‌ها می‌توان گفت، هاول و واتسون (۳۲) تعلل ورزشی را نوعی ناتوانی در خودتنظیم‌گری می‌داند که افراد در مواجهه با موقعیت‌های زندگی از آن بهره می‌گیرند. عده‌ای تعلل ورزشی نقطه مقابل انگیزش می‌دانند (۳۳). با افزایش مدت تعلل ورزشی و تکرار آن فرد از یک طرف دیگر درگیر وسواس در عمل می‌شود و از طرف دیگر دچار احساس سرخوردگی و طرد شدن به خاطر بدکاری در وظایف خود در مقابل خود و دیگران می‌شود (۳۴). تعلل ورزشی سبب مشکلات بسیاری از جمله کاهش کیفیت کار، عجله در انجام کارهای به تأخیر افتاده، فشار عصبی، عصبانیت، پرخاشگری، و ... می‌شود (۳۵).

گرچه پاسخ افراد نسبت به ناکامی بسیار متفاوت است برخی معتقدند پرخاشگری همیشه در پی ناکامی خواهد بود. یکی از اولین نظریه‌ها در تبیین پرخاشگری، فرضیه ناکامی- پرخاشگری نام دارد، که بیان می‌کند افراد زمانی ناکامی را تجربه می‌کنند که در تلاش‌های خود برای رسیدن به یک هدف با مانع روبرو می‌شوند، و این به نوبه خود، منجر به پرخاشگری می‌شود. تنها موانعی که عمدی یا ناعادلانه‌اند منجر به ناکامی می‌شوند، و ارزیابی شناختی فرد از موانع در تعیین اینکه آیا ناکامی منجر به پرخاشگری می‌شود یا خیر، مهم است، گسترش داد (۳۶). اینترنت احتمالاً عرصه را به‌ویژه برای افراد با دشواری‌های بین فردی و پرخاشگری برای پرورش، هویت ایده آل خود در جبران نواقص خود در دنیای واقعی فراهم می‌کند. نیاز به تأیید اجتماعی اشاره به تلاش فرد برای به دست آوردن موافقت با تظاهر به اینکه او دارای ویژگی‌های مطلوب اجتماعی و جامعه‌پذیری است. اینترنت محیط مناسبی برای افراد با اعتماد به نفس پایین، انگیزه پایین، ترس از طرد شدن و نیاز به تأیید اجتماعی است. این افراد می‌توانند خود را با خطرات کم‌تری نسبت به جهان واقعی در جهان مجازی نمایش دهند. افراد با گرایش‌های پرخاشگرانه و خشم دشواری‌هایی را در ایجاد روابط سالم در جهان واقعی خواهند داشت. اینترنت می‌تواند یک ابزار اجتماعی مناسب و در خدمت تنظیم هیجان و نیازهای بین-فردی برای افراد با دشواری‌های بین فردی و گرایش‌های پرخاشگرانه باشد (۱).

هر پژوهشی اگرچه در ماهیت به دنبال ارتباط بین عوامل و میزان تأثیر آن است. به هر حال در بطن خود یک مجموعه محدودیت‌هایی را خواهد داشت. نمونه پژوهش حاضر به دلیل عدم همکاری مسئولین آموزش و پرورش به روش نمونه‌برداری در دسترس انتخاب شده است. از این جهت پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های آتی از روش‌های نمونه‌برداری تصادفی استفاده شود. جهت تعمیم‌پذیری بیشتر یافته‌ها پیشنهاد می‌شود پژوهش حاضر در گروه نمونه‌های دیگر از جمله دانش‌آموزان با سطوح اجتماعی-اقتصادی متفاوت نیز اجرا و بررسی شود. براساس یافته‌های حاصل از پژوهش حاضر پیشنهاد می‌شود جهت جلوگیری از وابستگی بیش از حد و بیمارگون دانش‌آموزان به اینترنت بر اصلاح و بازسازی متغیرهای مرتبط با تعلل‌ورزی نظیر باورهای غیرمنطقی و ناکارآمد و کمال‌گرایی منفی که منجر به کاهش پرخاشگری خواهد شد تمرکز شود.

منابع:

1. Aftab R, Taghiloo S, Karbalaee Mohammad Meigouni A. The explanation of structural model of relationship between borderline personality traits, interpersonal difficulties and Internet addiction. *Journal of Psychology Achievements*. 2017;32(2):113-36. (Persian)
2. Bozoglan B, Demirer V, Sahin I. Loneliness, self-esteem, and life satisfaction as predictors of Internet addiction: a cross-sectional study among Turkish university students. *Scandinavian journal of psychology*. 2013;54(4):313-9.
3. Laconi S, Rodgers RF, Chabrol H. The measurement of Internet addiction: A critical review of existing scales and their psychometric properties. *Computers in Human Behavior*. 2014;41:190-202.
4. Tekkanat E, Topaloglu M. The Assessment of High Schoolers' Internet Addiction. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*. 2015;205:664-70.
5. Shek DT, Yu L. Adolescent Internet Addiction in Hong Kong: Prevalence, Change, and Correlates. *Journal of pediatric and adolescent gynecology*. 2016;29(1 Suppl):S22-30.
6. Hahn C, Kim DJ. Is there a shared neurobiology between aggression and Internet addiction disorder? *Journal of behavioral addictions*. 2014;3(1):12-20.
7. Ahmadi K. Internet addiction among Iranian adolescents: a nationwide study. *Acta medica Iranica*. 2014;52(6):467-72. (Persian)
8. Fattore L, Melis M, Fadda P, Fratta W. Sex differences in addictive disorders. *Frontiers in neuroendocrinology*. 2014;35(3):272-84.
9. Riese A, Mello MJ, Baird J, Steele DW, Ranney ML. Prompting discussions of youth violence using electronic previsit questionnaires in primary care: a cluster randomized trial. *Academic pediatrics*. 2015;15(3):345-52.
10. Holland KM, Vivolo-Kantor AM, Dela Cruz J, Massetti GM, Mahendra R. A qualitative evaluation of the 2005-2011 National Academic Centers of Excellence in Youth Violence Prevention Program. *Evaluation and program planning*. 2015;53:80-90.
11. van Donkelaar MMJ, Hoogman M, Shumskaya E, Buitelaar JK, Bralten J, Franke B. Monoamine and neuroendocrine gene-sets associate with frustration-based aggression in a gender-specific manner. *European neuropsychopharmacology : the journal of the European College of Neuropsychopharmacology*. 2017.
12. Chen Q, Quan X, Lu H, Fei P, Li M. Comparison of the personality and other psychological factors of students with internet addiction who do and do not have associated social dysfunction. *Shanghai archives of psychiatry*. 2015;27(1):36-41.
13. Lim JA, Gwak AR, Park SM, Kwon JG, Lee JY, Jung HY, et al. Are adolescents with internet addiction prone to aggressive behavior? The mediating effect of clinical comorbidities on the predictability of aggression in adolescents with internet addiction. *Cyberpsychology, behavior and social networking*. 2015;18(5):260-7.

14. Senormanci O, Konkan R, Guclu O, Senormanci G. Depression, loneliness, anger behaviours and interpersonal relationship styles in male patients admitted to internet addiction outpatient clinic in Turkey. *Psychiatria Danubina*. 2014;26(1):39-45.
15. Heui JM, Sun JE. Gender differences in associations between parental problem drinking and early adolescents' Internet addiction. *Journal for Specialists in Pediatric Nursing*. 2012;17(4):288-300.
16. Kim K. Association between Internet overuse and aggression in Korean adolescents. *Pediatrics international : official journal of the Japan Pediatric Society*. 2013;55(6):703-9.
17. Pawliczek CM, Derntl B, Kellermann T, Gur RC, Schneider F, Habel U. Anger under control: neural correlates of frustration as a function of trait aggression. *PloS one*. 2013;8(10):e78503.
18. Harrington N. It's too difficult! Frustration intolerance beliefs and procrastination. *Personality and Individual Differences*. 2005;39(5):873-83.
19. Rebetz MML, Rochat L, Van der Linden M. Cognitive, emotional, and motivational factors related to procrastination: A cluster analytic approach. *Personality and Individual Differences*. 2015;76:1-6.
20. Yaghobi A, Ghalaei B, Rashid Kh, Kord Noghabi R. Factors Associated with Academic Procrastination. *Educational Psychology*. 2015;11(37):161-85.
21. Zvereva M. Procrastination as a personal factor in young patients with mental disorders. *European Psychiatry*. 2017;41:S707-S8.
22. Kiamarsi A, Aryapooran S. Prevalence of internet addiction and its relationship with academic procrastination and aggression in students. *Journal of School Psychology*. 2015;4(3):67-85. (Persian)
23. Ganji B, Tavakoli S, Baniyadi Shahr-e Babak F, Asadi S. Surveying the relationship between internet addiction and Academic Engagement of students. *Bimonthly of Education Strategies in Medical Sciences*. 2016;9(2):150-5. (Persian)
24. Farhadini M, Malekshahi F, Jalilvand M, Foroughi S, Rezaii s. Study of relationship between the Internet addiction and general health of students of Lorestan university of medical sciences in 2013. *scientific magazine yafte*. 2016;17(4):62-74. (Persian)
25. Kline RB. Principles and practice of structural equation modeling. 2nd ed. New York & London: Guilford press; 2005.
26. Young KS. Internet Addiction: The Emergence of a New Clinical Disorder. *CyberPsychology & Behavior*. 1998;1(3):237-44.
27. Widyanto L, McMurrin M. The psychometric properties of the internet addiction test. *Cyberpsychology & behavior : the impact of the Internet, multimedia and virtual reality on behavior and society*. 2004;7(4):443-50.
28. Alavi SS, Eslami M, Maracy MR, Najafi M, Jannatifard F, Rezapour H. Psychometric properties of Young internet addiction test *Journal of Behavioral Sciences* 2010;4(3):183-9. (Persian)
29. Buss AH, Perry M. The aggression questionnaire. *Journal of personality and social psychology*. 1992;63(3):452-9.
30. Samani S. Study of Reliability and Validity of the Buss and Perry's Aggression Questionnaire. *Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology*. 2008;13(4):359-65. (Persian)
31. Tuckman BW. The Development and Concurrent Validity of the Procrastination Scale. *Educational and Psychological Measurement*. 1991;51(2):473-80.
32. Howell AJ, Watson DC. Procrastination: Associations with achievement goal orientation and learning strategies. *Personality and Individual Differences*. 2007;43(1):167-78.
33. Pintrich PR, Schunk DH. Motivation in education: Theory, research, and applications. 2nd ed. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall; 2002.

34. Taher M, Abolghasemi A, Mojarrad A, Abniki E. The Role of Procrastination and Affect Control in Predicting Interpersonal Reactivity in Seniors. *Clinical Psychology & Personality*. 2017;15(1):51-61. (Persian)
35. Steel P. The nature of procrastination: a meta-analytic and theoretical review of quintessential self-regulatory failure. *Psychological bulletin*. 2007;133(1):65-94.
36. Wyckoff JP. Aggression and emotion: Anger, not general negative affect, predicts desire to aggress. *Personality and Individual Differences*. 2016;101:220-6.